

Arto Ikonen: Avoimet julkaisut täydentävät kirjastojen kokoelmia

Kuten tieteelliset kirjastot ympäri maailman, mekin pyrimme ensisijaisesti hankkimaan yliopistomme tieteenalojen tärkeimmät julkaisut

Arto Ikonen. Kuva Petteri Kivimäki.

Yliopistot ja yliopistokirjastot ovat pitkään kipuilleet [jatkuvasti nousevien tiedejulkaisujen hintojen](#) kanssa. Vuonna 2016 Jyväskylän yliopiston kirjasto maksoi tieteellisistä julkaisuista yli 2 miljoonaa euroa. Kustantajien on ollut mahdollista nostaa hintoja kohtuuttomasti, sillä tiedeyhteisöille korvaamattomien julkaisujen kustantamisesta on puuttunut kilpailu.

Kuten tieteelliset kirjastot ympäri maailman, mekin pyrimme ensisijaisesti hankkimaan yliopistomme tieteenalojen tärkeimmät julkaisut. Seuraamme tilaamiemme lehtien käyttömääriä, jufo-luokituksia ja sitä, ovatko JYU:n tutkijat julkaisseet näissä lehdissä. Monitieteisen yliopiston aineistotarpeisiin vastaaminen on haasteellista ja

valintoja on tehtävä. Yhdelle tutkijalle ratkaisevan tärkeistä lehdistä ja kirjoista ei aina ole apua viereisen huoneen kollegalle.

Vaikka kaikille ei voi tarjota kaikkea, voi kokoelmia täydentää eri keinoin. Kirjaston [kaukopalvelu](#) hankkii tarvittavan aineiston mistä tahansa maailman kolkasta. Kirjastolle kannattaa aina myös [ehdottaa](#) uusia hankintoja. Lisääntyneen avoimen julkaisemisen myötä yhä enemmän aineistoa löytyy avoimesti saatavana mm. yliopistojen julkaisuarkistoista.

Tilaamme valtaosan lehdistä satojen tai tuhansien lehtien paketeissa, koska se on toistaiseksi sekä lehtikohtaisilta tilaushinnoiltaan että vaadittavalta työmäärältään taloudellisempaa, kuin yksittäiset tilaukset. Esimerkiksi kallein lehtipakettimme (Elsevier) sisältää 2000 tieteellistä lehteä. Jos näitä lehtiä tilattaisiin yksitellen, saataisiin samalla hinnalla vain noin sata käytetyintä lehteä.

Valitettavasti samalla kun Elsevier nostaa hintojaan, se kieltäytyy tukemasta [tiedeyhteisöjen vaatimuksia avoimen julkaisemisen puolesta](#). On kyseenalaista, että yliopistojen pitää maksaa huikeita summia päästäkseen käsiksi tutkijoidensa töihin tai muihin julkisin varoin rahoitetun tieteen tuloksiin. Tämän epäkohdan poistamista open access –liike ja Avoimen tiedon keskus edistävät.

Tieteen tulee olla avointa, kaikkien saatavilla ja sen tulee palvella sekä tiedeyhteisöä että yhteiskuntaa ilman, että siihen käsiksi pääsemistä rajoittaa mikään yksityinen taho. Avoin tiede on yksi vastaus jo mainittuun kilpailun puuttumiseen tiedekustantamisessa. Hyvää kehitystä onkin tapahtunut lisääntyneen rinnakkaistallentamisen osalta, mutta vielä on matkaa siihen, että tieteellisten julkaisujen kustannusmallit ja kustantajien politiikka todella muuttuvat.

Toivomme, että JYU:n tutkijat jatkavat esimerkillistä toimintaansa ja että jokainen julkaisu rinnakkaistallennetaan yliopiston avoimeen julkaisuarkistoon [JYXiin](#). Näin tutkija varmistaa, että hänen tutkimuksestaan kiinnostuneet ympäri maailmaa pääsevät tutustumaan ja viittaamaan hänen työhönsä.

Arto Ikonen, kirjastonhoitaja, avoimen tiedon keskus, kirjasto, 21.9.2017

URN:NBN:fi:jyu-201709213792